

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

Факультет Інформаційних радіотехнологій
і технічного захисту інформації

Кафедра Медіаінженерії та інформаційних радіоелектронних систем

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету ІРТЗІ

Сергій САКАЛО

(Підпис) ім'я та прізвище

«   »   2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методи обробки зображень

(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (магістерський)

(бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий)

спеціальність 171 Електроніка

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-наукова програма Інженерія мікропроцесорних систем

(назва спеціалізації)

Харків 2024

Робоча програма з дисципліни «Методи обробки зображень» для здобувачів другого (магістрського) рівня вищої освіти спеціальності 171 Електроніка освітньо-наукової програми «Інженерія мікропроцесорних систем».

Розробник(и): Олексій ЖЕЛАНОВ, асистент каф. МІРЕС,
К.Т.Н.

 Олександр ШЕЙКО, професор каф. МІРЕС,
К.Т.Н

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри МІРЕС
Протокол від № 1 від 29.08.2024 р

Завідувач кафедри МІРЕС

Володимир КАРТАШОВ

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник проектної групи
за спеціальністю
171 Електроніка

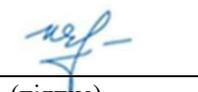
Віталій ПОСОШЕНКО

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету ІРТЗІ
Протокол № 1 від 02 вересня 2024 р.

Голова методичної комісії
факультету ІРТЗІ

Олена ІВАНОВА

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1 ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни*	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС* 5.0	Обов'язкова компонента	
Змістових модулів** 8	Рік підготовки:	
	1-й	
Індивідуальних завдань: 1) розрахунково-графічні завдання – 1 2) курсова робота (проект) – не передбачено	Семестр	
	1-й	
Загальна кількість годин* 165	Кількість годин*	
	150	
Мова навчання українська	Навчальні заняття:	
	1) лекції, год	
	26	
	2) практичні, год	
	12	
	3) лабораторні, год	
	12	
	4) консультації, год	
	10	
	Самостійна робота, год	
	90	
	в тому числі:	
	1) розрахунково-графічні завдання, год.	
	–	
2) курсова робота (проект), год		
–		
Вид контролю: залік		

Примітка.

* Відомості з навчального плану.

** Структурна одиниця дисципліни.

2 МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В контексті освітньо-професійної програми «Системи, технології і комп'ютерні засоби мультимедіа» дисципліна «Методи обробки зображень» виступає сполучною ланкою між освітніми компонентами, що забезпечують переважно теоретичну основу сукупності знань й вмінь професійного профілю фахівця у сфері медіаінженерії та електроніки.

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти, які навчаються за ОПП «Системи, технології і комп'ютерні засоби мультимедіа», переважно фахових компетентностей, що необхідні для організації, застосування та створення методів обробки зображень, досягнення здобувачами програмних результатів навчання (зокрема, у комплексі з іншими освітніми компонентами), на основі яких формуються зазначені компетентності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- 1) оволодіння здобувачами вищої освіти методами математичного та інформаційного опису зображень, аналізу функціональних перетворень зображень;
- 2) формування у здобувачів вищої освіти комплексу знань, вмінь та навичок з використання теоретичних основ у галузі створення методів обробки зображень;
- 3) вироблення у здобувачів вищої освіти аналітичного мислення щодо дослідження зображень;
- 4) досягнення здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання та здобуття ними компетентностей, пов'язаних з дослідженням зображень і процесів перетворення та обробки зображень, причинами спотворень, методами фільтрації зображень, формування в здобувачів у комплексі з іншими освітніми компонентами освітньо-професійної програми здатності розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі створення методів обробки зображень.

Після засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають продемонструвати наступні **результати навчання** за освітньо-професійною програмою «Системи, технології і комп'ютерні засоби мультимедіа»:

знати: метод и математичного та інформаційного опису зображень, аналізу функціональних перетворень зображень;

вміти: оцінювати програмні та апаратні реалізації пристроїв обробки зображень; обирати методи обробки та параметри перетворень зображень;

володіти: досвідом кодування методів обробки та перетворень зображень; загальними методами аналізу, вибору методів.

Після засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають продемонструвати наступні **загальні та спеціальні (фахові) компетентності** за освітньо-професійною програмою «Системи, технології і комп'ютерні засоби мультимедіа».

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність оцінювати рівень існуючих технологій у галузі професійної діяльності, ефективність технічних рішень та можливість виникнення об'єктів права інтелектуальної власності, відшукувати шляхи та можливості реалізації наукових ідей у прибуткових бізнес-проектах та стартапах.

ЗК 4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні компетентності (СК):

СК5. Здатність забезпечувати ефективність та якість вимірювань в електронних компонентах, пристроях і системах.

СК7. Здатність до розв'язання задач обробки та відображення інформації в сучасних електронних пристроях і системах

Програмні результати навчання (РН):

Р2. Моделювати та експериментально досліджувати об'єкти та процеси в електроніці та технології електронної промисловості.

Р14. Досліджувати процеси у електронних компонентах, пристроях і системах з використанням сучасних експериментальних методів та обладнання, методів комп'ютерного моделювання, здійснювати статистичну обробку та аналіз результатів експериментів та розрахунків.

Р17. Розробляти програмне забезпечення для електронних пристроїв з вбудованими мікроконтролерами, мікропроцесорами, програмованими інтегральними схемами, у тому числі здійснювати пошук оптимальних архітектур нейронних мереж для вбудованих систем, виконувати навчання нейронних мереж та вбудовувати програмне забезпечення з елементами штучного інтелекту у сучасні електронні апаратні платформи.

Передумови для вивчення дисципліни.

Матеріал дисципліни базується на вивчених раніше дисциплінах «Вища математика», «Обчислювальна математика», «Цифрова обробка сигналів» і «Цифрова обробка зображень».

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Зображення та спотворення.

Тема 1. Зображення та спотворення.

Тема 2. Відтворення кольору на зображеннях та керування кольором.

Тема 3. Зорова система та сприйняття зображень.

Змістовний модуль 2. Лінійна фільтрація зображень.

Тема 1. Оцифрування зображень.

Тема 2. Лінійна фільтрація зображень.

Змістовний модуль 3. Нелінійна фільтрація зображень.

Тема 1. Нелінійна фільтрація зображень.

Змістовний модуль 4. Геометричні перетворення зображень.

Тема 1. Геометричні перетворення зображень.

Змістовний модуль 5. Морфологічні операції та їх застосування.

Тема 1. Морфологічні операції та їх застосування.

Змістовний модуль 6. Сегментація зображень.

Тема 1. Сегментація зображень.

Змістовний модуль 7. Об'ємні зображення

Тема 1. Об'ємні зображення.

Змістовний модуль 8. Стиснення зображень

Тема 1. Цифрове відео та телебачення.

Тема 2. Стиснення зображень без втрат інформації.

Тема 3. Стиснення із втратами інформації.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		лк	пз	лб	конс	с.р.		лк	пз	лб	конс	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Зображення та спотворення												
Тема 1. Зображення та спотворення		2			0.5	6						
Тема 2. Відтворення кольору на зображеннях та керування кольором		2			1	8						
Тема 3. Зорова система та сприйняття зображень		2			0.5	6						
Разом за зміст. мод. 1		6			2	20						
Змістовний модуль 2. Лінійна фільтрація зображень												
Тема 1. Оцифрування зображень		2			0.5	6						
Тема 2. Лінійна фільтрація зображень		2	2	4	0.5	8						
Разом за зміст. мод. 2		4	2	4	1	14						
Змістовний модуль 3. Нелінійна фільтрація зображень												
Тема 1. Нелінійна фільтрація зображень		2	2	4	1	7						
Разом за зміст. мод. 3		2	2	4	1	7						
Змістовний модуль 4. Геометричні перетворення зображень												
Тема 1. Геометричні перетворення зображень		2	2		1	7						
Разом за зміст. мод. 4		2	2		1	7						
Змістовний модуль 5. Морфологічні операції та їх застосування												
Тема 1. Морфологічні операції та їх застосування		2	2	4	1	10						
Разом за зміст. мод. 5		2	2	4	1	10						
Змістовний модуль 6. Сегментація зображень												
Тема 1. Сегментація зображень		2			1	6						
Разом за зміст. мод. 6		2			1	6						
Змістовний модуль 7. Об'ємні зображення												
Тема 1. Об'ємні зображення		2			1	6						
Разом за зміст. мод. 7		2			1	6						
Змістовний модуль 8. Стиснення зображень												
Тема 1. Цифрове відео та телебачення		2			1	6						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 2. Стиснення зображень без втрат інформації		2	2		0.5	7						
Тема 3. Стиснення із втратами інформації		2	2		0.5	7						
Разом за зміст. мод. 9		6	4	4	2	20						
Усього годин за семестр	70	26	12	12	10	90						

5 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Процеси дискретизації та квантування зображення	2
2	Геометричні перетворення зображень	2
3	Порогова обробка зображень	2
4	Просторові методи обробки зображень	2
5	Граденти зображення, виявлення перепадів	2
6	Знаходження та обробка контурів	2
	Загальна кількість	12

6 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Робота з зображеннями	4
2	Геометричні і морфологічні перетворення	4
3	Обробка зображень з найбільш розповсюдженими бібліотеками	4
	Загальна кількість	12

7 САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вивчення теоретичного матеріалу з використанням конспектів і навчальної літератури	44	
2	Підготовка до лабораторних занять	26	
3	Підготовка до практичних занять	20	
	Загальна кількість	90	

8 МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Основні методи навчання – пояснювально-ілюстративний (лекція), практичний (проведення лабораторних робіт та практичних занять), перевірка знань та умінь (за результатами тестування), робота з навчально-методичною літературою (самостійне опрацювання заданих розділів).

Основні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- залік; ~~екзамен~~;
- ~~розрахунково-графічне завдання~~;
- презентації результатів виконаних завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

9 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

9.1 Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Для оцінювання роботи студента протягом семестру підсумкова рейтингова оцінка *Осем* розраховується як сума оцінок за різні види занять. Кожне практичне заняття оцінюється у 5-9 балів («відмінно» – 8-9 балів, «добре» – 6-7 балів, «задовільно» – 5 балів). Кожна лабораторна робота оцінюється у 10-15 балів («відмінно» – 14-15 балів, «добре» – 12-13 балів, «задовільно» – 10-11 балів). Максимальна рейтингова оцінка протягом семестру – 100 балів.

Вид заняття/контрольний захід	Оцінка
Практичне заняття № 1	5-9
Практичне заняття № 2	5-9
Практичне заняття № 3	5-9
Практичне заняття № 4	5-9
Практичне заняття № 5	5-9
Практичне заняття № 6	5-9
<i>Разом за практичні заняття</i>	<i>30-54</i>
Лабораторна робота № 1	10-15
Лабораторна робота № 2	10-15
Лабораторна робота № 3	10-15
<i>Разом за лабораторні роботи</i>	<i>30-45</i>
Разом за семестр	60-100

Як форма підсумкового контролю для дисципліни використовується комбінований іспит. При цьому виді контролю підсумкова оцінка *Опід* обчислюється за формулою:

$$Опід = 0.6Осем + 0.4Оісп,$$

де *Оісп* – оцінка за іспит у 100-бальній системі.

Білет для комбінованого іспиту складається з двох теоретичних питань та одного практичного завдання. Теоретичне запитання оцінюється за 100-бальною шкалою у 30 балів кожне, а практичне завдання – 40 балів.

Екзамен може проводитися у формі підсумкового тестування. Тест передбачає перевірку знань за змістовими модулями дисципліни. Тематична структура тесту

наведена у специфікації тесту. Для тестування використовується інструментарій системи Moodle.

У сеансі тестування передбачено: 15 теоретичних та 5 практичних завдань (по 3-4 питання з кожного змістовного модуля). Кожне питання передбачає одну правильну відповідь з декількох. За кожен правильну відповідь на завдання здобувач отримує 5 балів.

9.2 Якісні критерії оцінювання

9.2.1. Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати основні методи обробки зображень; існуючі кольорові системи; спотворення при обробці зображень; методи лінійної та нелінійної фільтрації; методи геометричних перетворень зображень; методи морфологічних зображень; методи стиснення зображень.

9.2.2. Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки.

Уміти проводити геометричні перетворення зображень; морфологічні перетворення зображень; розрахунки параметрів та елементів зображень; згенерувати прості цифрові зображення; використовувати існуючі методи і бібліотеки обробки цифрових зображень.

9.2.3. Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру.

Задовільно, D, E (60-74). Мати мінімум знань і умінь. Відпрацювати практичні заняття. Знати шляхи та методи перетворення зображень. Захистити всі лабораторні роботи на середню оцінку «задовільно».

Добре, C (75-89). Твердо знати мінімум. Відпрацювати практичні заняття. Знати шляхи та методи перетворення зображень. Вміти обгрунтовувати всі етапи запропонованого рішення. Захистити всі лабораторні роботи на середню оцінку «добре».

Відмінно, A, B (90-100). Знати всі теми. Відпрацювати практичні заняття. Знати шляхи та методи перетворення зображень. Вміти обгрунтовувати всі етапи запропонованого рішення. Захистити всі лабораторні роботи на середню оцінку «відмінно».

9.2.4. Критерії оцінювання знань та умінь студента на комбінованому іспиті.

Задовільно, D, E (60-74). Показати необхідний мінімум теоретичних знань. Відповісти на одне теоретичне питання. У випадку проводиться екзамену у формі підсумкового тестування – отримати від 60 до 74 балів.

Добре, C (75-89). Твердо знати головні теми теоретичного матеріалу та вміти розв'язувати практичні завдання. Відповісти на два теоретичних питання. У випадку проводиться екзамену у формі підсумкового тестування – отримати від 75 до 89 балів.

Відмінно, A, B (90-100). Показати повні знання теоретичного матеріалу. Відповісти на два теоретичних питання. Безпомилково розв'язати задачу. У випадку проводиться екзамену у формі підсумкового тестування – отримати від 90 до 100 балів.

9.3 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–95	B	Відмінно
75–89	C	Добре
66–74	D	Задовільно
60–65	E	
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

10.1 Основна література

1. Digital Image Processing by Gonzalez & Woods and for Digital Image Processing Using MATLAB by Gonzalez, Woods, & Eddins.

<https://dl.icdst.org/pdfs/files4/01c56e081202b62bd7d3b4f8545775fb.pdf>

2. Image Processing with Python A practical approach

Edited by Irshad Ahmad Ansari ABV-Indian Institute of Information Technology and Management Gwalior, Gwalior, India Varun Bajaj Maulana Azad National Institute of Technology, Bhopal, India

<https://iopscience.iop.org/book/edit/978-0-7503-5924-5>

10.2 Методичні посібники та вказівки

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни "Цифрова обробка зображень", спеціальності 171 - Електроніка [Електронний ресурс] : освітньо-професійної програми "Системи, технології і комп'ютерні засоби мультимедіа" / ХНУРЕ ; розроб. І. В. Савченко. – Харків, 2019. – 59 с.

<https://catalogue.nure.ua/document=237526>

10.3 Програмне забезпечення

1. Програмне забезпечення MATLAB, Google Colab.